

[Avaleht](#) > [Otsige Õigusvaldkonna Spetsialisti](#) > Õigusvaldkonna ametid

Õigusvaldkonna ametid

Euroopa Liidu liikmesriikide õigus- ja kohtusüsteemides tegutsevad erinevad õiguspraktikud, nagu juristid, notarid, kohtunikud, prokurörid ja kohtuametnikud. Õigusvaldkonna töötajad ei kanna kõikides liikmesriikides samu ametinimetusi, samuti erineb liikmesriigiti nende roll ja staatus.

Sellel lehel antakse üldteavet õigusvaldkonna ametite esindajate (rolli ja staatuse) kohta.

Üksikasjaliku teabe saamiseks konkreetse riigi kohta klõpsake asjaomase riigi lipul.

Kui Teil on vaja leida õiguspraktikut mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis, otsige osast [Otsige õigusvaldkonna spetsialisti](#).

Sissejuhatus

Euroopa Liidu õigusega reguleeritakse ainult juristi kutsealal tegutsemise tingimusi. Õigusvaldkonnas tegutsemise tingimusi reguleeritakse tavaliselt riigi tasandil. Hoolimata võimalikest sarnasustest, erinevad liikmesriikide asjaomased normid riigiti märkimisväärselt, sest need kajastavad sageli juba ammu välja kujunenud traditsioone.

Euroopa Nõukogu ministrite komitee on esitanud mitu soovitusi õigusvaldkonna ametite kohta. Ühes neist käsitletakse juristi kutsealal töötamist, teises kohtunike sõltumatust. Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitused ja muu teabe selle valdkonna kohta leiate Euroopa Nõukogu [veebisaidilt](#).

Ka [Euroopa inimõiguste konventsioonis](#) on sätestatud, et igal kuriteos süüdistataval on õigus kaitsta end ise või enda poolt valitud kaitsja abil või saada tasuta õigusabi juhul, kui õigusemõistmise huvid seda nõuavad ja tal ei ole piisavalt vahendeid õigusabi eest tasumiseks. Säte viitab küll peamiselt kriminaalasjadele, kuid [Euroopa Inimõiguste Kohus](#) on laiendanud selle kohaldamisala ka tsiviilasjadele.

Kohtunikud

Kohtunik on juhtivametnik, kes on kohtu eesistuja kas üksinda või kohtunike kolleegiumi koosseisus. Tema volitused, ülesanded, ametisse määramine, ametikohustused ja koolitus erinevad riigiti märkimisväärselt. Kohtunik on vahemees, kes juhib kohtuasja erapooletult ja avalikult. Ta kuulab ära kõik tunnistajad ja tutvub kohtuasja poolte esitatud muude tõenditega, hindab poolte usaldusväärsust ning teeb seejärel kohtuasjas otsuse oma õigusliku tõlgenduse ja siseveendumuse pinnalt.

Kohtuniku elukutse kohta leiate lisateavet järgmistelt veebisaitidelt:

- [Euroopa Halduskohtunike Ühing \(AEAJ\)](#),
- [Euroopa Kohtunike ja Prokuröride Ühing \(EJPA\)](#),
- [Rahvusvaheline Kohtunike Ühing](#) (eelkõige Euroopa osakond),
- [Euroopa Kohtunikud Demokraatia ja Vabaduse eest \(MEDEL\)](#).

Prokurörid

Prokuratuuril on väga tähtis roll kriminaalmenetlustes. Prokuratuuride töökorraldus erineb liikmesriigiti oluliselt, samuti erinevad prokuröri roll, ülesanded ja volitused.

Kohtutöötajad

Kohtutöötajate ametinimetused võivad olla väga erinevad: *Greffier* Prantsusmaal, *Rechtspfleger* Saksamaal.

Lisaks erinevad õigussüsteemide lõikes suuresti ka kohtutöötajate ülesanded: kohtunike või prokuröride abistamine, kohtutöö korraldamine, kindlad ülesanded konkreetsetes menetlustes. Sõltuvalt riigist peab kohtutöötajatel olema õigusalane kõrgharidus, nad võivad anda õigusalast nõu ja/või nad osalevad korrapäraselt täiendkoolitustel.

Igal juhul on neil kohtute töös oluline roll – nad võtavad vastu ohvreid ja süüdistatavaid ja kannavad nende eest hoolt ning aitavad üldisemalt tagada kohtusüsteemi tõhusa toimimise.

Kohtutöötajaid esindab Euroopa tasandil [Euroopa Kohtutöötajate Liit](#), valitsusväline organisatsioon, mis ühendab mitme riigi kohtutöötajate ühendusi. Euroopa Kohtutöötajate Liidu eesmärk on osaleda õigusaktide väljatöötamisel, arendamisel ja ühtlustamisel nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil, teha koostööd Euroopa institutsioonidega, esindada oma liikmete kutsealaseid huve ja edendada kohtusüsteemi parema toimimise huvides kohtutöötaja elukutset.

Kohtutäiturid (kohtuametnikud)

Kohtuametnike kutseala reguleeritakse liikmesriikide õigusega ja vastavad normid on liikmesriikides erinevad.

Selle elukutse esindajaid esindab Euroopa tasandil [Kohtuametnike Rahvusvaheline Ühendus](#) (UIHJ). Ühendus esindab oma liikmeid rahvusvahelistes organisatsioonides ja tagab koostöö riikide asjaomaste ametiasutustega. Tema eesmärk on täiustada riikide menetlusõigust ja rahvusvahelisi lepinguid, samuti aitab ta levitada ideid ning käivitada projekte ja algatusi, millega püütakse edendada kohtuametnike sõltumatust.

[Euroopa kohtuametnike koda](#) (prantsuskeelne akronüüm CEHJ) esindab samuti kohtuametnikke. Selle Belgia õiguse alusel tegutseva mittetulundusühenduse eesmärk on soodustada kohtuametnike suuremat kaasamist õigusvaldkonna töötajate kooskõlastatud tegevusse Euroopa tasandil.

Juristid

Sõltumata sellest, kas juristi palkab eraisik, organisatsioon või riik, on tema ülesandeks klienti usaldusväärselt nõustada ja esindada. Kolmandad isikud austavad teda kui kutseala professionaalset esindajat ning tal on ka asendamatu roll õiglases kohtumõistmises. Kui jurist kehastab kõiki neid omadusi ning teenib truult oma kliendi huve ja kaitseb tema õigusi, täidab ta ka ühiskonna poolt juristile seatud ülesandeid: aitab ära hoida konflikte ja tagada, et vaidlused lahendatakse kooskõlas tsiviil-, avaliku ja kriminaalõiguse tunnustatud põhimõtetega ning arvestades õiguste ja huvide kaitset, edendada õiguse arengut ning kaitsta vabadust, õigust ja õigusriigi põhimõtet.

Juristide tegevust reguleerivad liikmesriikides kutseühendused või ametiasutused – advokatuurid ja õigusliidud –, kelle ülesanne on kehtestada juristide ametialased käitumisreeglid ja valvata distsipliini järele.

Euroopa Liidu õigusega ei reguleerita õigusvaldkonnas tegutsemise tingimusi. 1998. aasta [direktiivis](#) sätestatakse siiski tingimused, mille täitmise korral on juristil, kes on omandanud kutsevalifikatsiooni ühes liikmesriigis, õigus advokaadi kutsealal alaliselt tegutseda mõnes muus liikmesriigis.

ELi tasandil esindab juriste 1960. aastal asutatud rahvusvaheline mittetulunduslik organisatsioon [Euroopa Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu](#) (CCBE). See nõukogu on ühenduslikuks ELi ja liikmesriikide advokatuuride ja õigusliitude vahel kõikides vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, mis on seotud juristi kutsealal töötamisega.

Notarid

Notarid on õigusvaldkonna töötajad, kes on spetsialiseerunud teatavatele õigusküsimustele ja neil on õigus teha vastavaid õigustoiminguid. Ülesannete ja vastutusala tõttu on notaritel oluline roll riigi õigussüsteemis nendes 22 liikmesriigis, kus õiguskorra aluseks on Rooma tsiviilõigus. Notari elukutse on olemas ka lirimaal, mis on ainus üldisel õigusel põhinev õigussüsteem Euroopa Liidus. Sealsete notarite töö seisneb erinevate õigusteoste osutamises ning nende ülesanded ja volitused on enamasti seotud välismaal kasutatavate õiguslike vahendite ja dokumentidega. Neil on oluline roll oma riigi rahvusvahelises kaubandus- ja majandustegevuses.

Notarite peamised ülesanded on järgmised:

- koostada eralepinguid ja nõustada pooli, järgides samal ajal nende võrdse kohtlemise põhimõtet. Dokumentide koostamisel vastutab notar selle eest, et dokumendid ja tema antavad nõuanded oleksid õiguspärased, ning teavitab pooli võetavate kohustuste sisust ja tagajärgedest;
- tagada enda vormistatud notariaalaktide täitmine. Notariaalakti saab registreerida aktide registris ja selle saab ilma kohtuniku sekkumiseta pöörata täitmisele juhul, kui üks pool ei täida oma kohustusi;
- tegutseda vahendajana, kes erapooletult ja seadust rangelt jälgides võimaldab pooltel jõuda vastastikku rahuldava kokkuleppeni.

Notarid on ametnikud, kellele riik annab avaliku teenuse osutamiseks teatavad volitused ja kes täidavad oma ülesandeid vaba elukutse esindajatena.

Notarid peavad hoidma ametisaladust. Notarite ametisse nimetamise tingimused sarnanevad kohtunike ametisse nimetamise tingimustele, notarid on ametikohustuste täitmisel sõltumatud, nad määratakse ametisse eluaegsena, nad on erapooletud, nende ametitoimingutel on õigusjõud ja need kuuluvad täitmisele. Notarid tegutsevad justiitsministeeriumi järelevalve all.

22 Euroopa Liidu liikmesriigis, mille õigussüsteem põhineb Rooma tsiviilõigusel, on kokku ligikaudu 35 000 notarit.

Tehingutes Euroopa institutsioonidega esindab liikmesriike, mille õiguskorra aluseks on Rooma tsiviilõigus, [Euroopa Liidu Notariaatide Nõukogu](#) (CNUE), mis loodi 1993. aastal. CNUE esindab järgmiste ELi liikmesriikide notariaate: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Leedu, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari. Lirimaal on olemas oma esindusorgan, aga rahvusvahelisel areenil esindab sealsetid notareid Ühendkuningriigi ja lirimaa notarite foorum.

Viimati uuendatud: 11/09/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.